

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

M 0 9 2 5 0 1 1 2

JESENSKI IZPITNI ROK

GEOGRAFIJA

≡≡ Izpitna pola 2 ≡≡

Geografija Slovenije

Četrtek, 27. avgust 2009 / 80 minut

*Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.
Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca.
Izpitni poli je priložena barvna priloga.*

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca).

Izpitna pola vsebuje 20 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 40. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve, ki jih pišete z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpisujte **v izpitno polo** v za to predvideni prostor. Odgovarjajte v obliki povedi in ne le z besedo ali besedno zvezo. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z nič (0) točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 2 prazni. Barvna priloga ima 4 strani, od tega 1 prazno.

Prazna stran

OBRNITE LIST.

D1 – SLOVENIJA

1. Na **prilogi 1 (Priloga k Izpitni poli 2)** so označena porečja glavnih slovenskih rek. **Imenujte reke**, katerih porečja so označena s črkami A, B, C in D.

Porečje A: _____

Porečje B: _____

Porečje C: _____

Porečje D: _____

(2 točki)

2. K navedenim rekam pripišite DA ali NE glede na to, ali po njih poteka **del meja** s katero od **sosebnih držav** Slovenije.

Mura _____

Krka _____

Sotla _____

Kolpa _____

(2 točki)

3. Na **prilogi 1 (Priloga k Izpitni poli 2)** sta s številka **1** in **2** označeni območji z različnimi zalogami podzemeljske vode. Razložite, **zakaj je več** podzemeljske vode na območju, označenem s **številko 1**, in **manj** na območju, označenem s **številko 2**.

1 _____

2 _____

(2 točki)

4. Opišite **glavni razlog** za dokaj **veliko stopnjo onesnaženosti podtalnice** na območju, ki je na **prilogi 1 (Priloga k Izpitni poli 2)** označeno s **številko 1**, in pojasnite, zakaj se niti v bližnji prihodnosti kakovost podtalnice ne bo bistveno izboljšala.

Razlog: _____

Pojasnitev: _____

(2 točki)

5. Opišite **dva naravna** in **en družbeni razlog** za večjo onesnaženost **morja v Tržaškem zalivu** v primerjavi z južnimi predeli Jadranskega morja.

Naravna razloga:

1 _____

2 _____

Družbeni razlog:

(2 točki)

D2 – SLOVENIJA

6. Pri spodnjih trditvah obkrožite DA, če je trditev pravilna, in NE, če je napačna.

Slovenija je večnacionalna država. DA NE

Slovenija je emigracijska država. DA NE

V Sloveniji število prebivalcev narašča. DA NE

(2 točki)

7. **Priloga 2 in 3 (Priloga k Izpitni poli 2)** prikazujeta starostno sestavo prebivalstva Slovenije leta 1961 in 2000. K posamezni starostni piramidi pripišite ustrezno **leto** in **fazo demografskega prehoda** za starostno piramido v prilogi 3.

Priloga 2 – leto: _____

Priloga 3 – leto: _____ Faza demografskega prehoda: _____

(2 točki)

8. S pomočjo starostnih piramid v **prilogah 2 in 3 (Priloga k Izpitni poli 2)** opišite **trend spreminjanja** smrtnosti, naravnega prirastka in pričakovane življenjske dobe slovenskega prebivalstva med letoma 1961–2000.

Smrtnost: _____

Naravni prirastek: _____

Pričakovana življenjska doba: _____

(2 točki)

9. Opišite **dve demografski spremembi** v Sloveniji, ki sta posledici pozitivnega **selitvenega prirasta** v 70. in 80. letih 20. stoletja.

1 _____

2 _____

(2 točki)

10. **Priloga 4 (Priloga k Izpitni poli 2)** prikazuje spremembe števila prebivalcev po občinah leta 2002 glede na popis leta 1991. Opišite **vzrok** za nadpovprečno naraščanje prebivalstva na območju, označenem s črko **A**, in **vzrok za zmanjševanje** prebivalstva na območju, označenem s črko **B**.

Območje A: _____

Območje B: _____

(2 točki)

E1 – SLOVENIJA

11. Na črto pred trditev zapišite DA, če je trditev pravilna, in NE, če je napačna.

_____ Na prisojah gričevij Subpanonske Slovenije so vinogradi, po vrhovih slemen pa raste gozd.

_____ Zelo nizke zimske temperature v subpanonskih pokrajinah so posledica vdora hladnega zraka iz zahoda.

_____ V Subpanonski Sloveniji je gostota poselitve nad slovenskim povprečjem.

(2 točki)

12. Krško leži na robu vršaja.

Zapišite ime **reke**, ki ga je oblikovala, in **bioklimatski višinski pas**, v katerem leži.

Reka: _____

Bioklimatski višinski pas: _____

(2 točki)

13. Manjše reke in potoki so z obrobnih gričevij nanosili v vzhodno Krško kotlino pesek, melj in glino. S pomočjo **priloge 5 (Priloga k Izpitni poli 2)** zapišite tip prsti, ki prevladuje na omenjenih sedimentih v **vzhodni Krški kotlini**. Naštejte dve značilnosti te prsti in jo ovrednotite z vidika primernosti **za kmetijstvo**.

Tip prsti: _____

Značilnosti:

1 _____

2 _____

Vrednotenje: _____

_____ (3 točke)

14. Napišite dve **dejavnosti terciarnega sektorja**, ki sta poleg trgovine zelo razviti v jugovzhodnem delu vzhodne Krške kotline.

1 _____

2 _____

(1 točka)

15. **Subpanonske pokrajine** so najbolj kmetijski del Slovenije. Opišite dva družbeno-geografska vzroka, ki v teh pokrajinah **ovirata** izvajanje **sodobnega kmetovanja**.

1 _____

2 _____

(2 točki)

E2 – SLOVENIJA

16. Napišite **geološko obdobje**, v katerem je nastala večina kamnin v **Julijskih Alpah**.

(1 točka)

17. **Priloga 6** in **7 (Priloga k Izpitni poli 2)** predstavljata dve različni **reliefni obliki**. V razpredelnico vpišite prevladujoči reliefni obliki in prevladujoča **procesa**, ki sta vplivala na njun nastanek.

Priloga	Reliefna oblika	Proces
Priloga 6		
Priloga 7		

(2 točki)

18. **Preglednica 1** prikazuje povprečne temperature zraka na izbranih vremenskih postajah v Alpah. Izračunajte povprečno letno **temperaturno amplitudo** za **Kredarico**. Imenujte **kraj**, kjer je **toplotni obrat** pogostejši, in opišite **vremenske razmere**, ob katerih se najpogosteje pojavlja.

Preglednica 1: Povprečne temperature zraka v °C (1961–1990)

Kraj	Nadmorska višina	Januar	Julij
Rateče	864 m	–4,7	15,7
Planina pod Golico	970 m	–2,9	15,3
Kredarica	2514 m	–8,2	5,8

(Vir: *Klimatografija Slovenije 1961–1990*, str. 55, 87 in 103. Hidrometeorološki zavod Republike Slovenije. Ljubljana, 1995)

Povprečna letna temperaturna amplituda za Kredarico: _____

Kraj: _____

Opis: _____

(3 točke)

19. Opišite dva različna vzroka, ki sta vplivala na **počasnejši gospodarski razvoj Bovca**.

1 _____

2 _____

(2 točki)

20. Imenujte alpsko regijo z **najpestrejšo** kamninsko sestavo in **vzročno-posledično** pojasnite, kako je geološka zgradba vplivala na **poselitev** v tej regiji.

Regija: _____

Pojasnitev: _____

(2 točki)

Prazna stran